

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joakina Cestau Zabaleta

*Goizueta,
Nafarroa
(1931-2015)*

Aurkibidea

Biografia

Leitzako Lopenea baserrian jaio zen eta hiru urte zituela Goizuetara joan ziren bizitzera. Goizuetako Aitasemegi auzoan dagoen Atataborda baserrian pasatu zuten urtebete, baina handik Iruñera joatea erabaki zuten. Iruñean 1936an sartu ziren etxe handi batean. Ahateak, oiloak, fruta-landareak eta abar zaintzea zen euren lana eta etxeko nagusia oso gaiztoa zela du gogoan. Nagusiak etxetik bidali zituen modu txarrean eta berriro Goizuetara etorri ziren aita, ama eta 4 alaba, zuten guztia hartuta. Sarranen Bordan sartu ziren aurrena, handik Portolora, gero Danbolin Bordara eta, azkenik, Artantxu baserria erosteko aukera sortu zitzaien. Danbolin Bordan bizi zirela ezkondu zen Oiartzungo Jose Antonio Zugarramurdi zenarekin eta 4 umerekin mugitu ziren Artantxura. Han beste sei izan zituzten. Aita zena oso kontu-kontalaria zuen eta ama izugarri langilea. Berak ere bertso eta kontu asko kontatu ditu.

Zintak

GOI-017

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-01-15
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

GOI-018

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-03-15
- **Iraupena:** 138 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Umea izan berritan teila azpitik ezin atera

- **Erref:** GOI-017/002
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:01:49. **Bukatu:** 00:03:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Hiru urte zituela Goizuetara joan ziren bizitzera. Goizuetako Aitasemegi auzoan dagoen Atataborda baserrian pasatu zuten urtebete eta han jaio zen seniderik gazteena. Lau senide ziren, hirugarrena bera. Ume jaioberria hartu eta zapi batekin teila buru gainean lotuta zuela joaten zen bere ama arropak garbitzera. Umearen ama ezin zen etxetik atera elizara joan aurretik eta ezin zen teila azpitik atera.</p>

Transkripzioa

-Etorri giñan Atatabordara. Atatabordan jaio zen Felixiana.
-Atataborda non da?
-Goardi borda erabiltzen dun hori, Atataborda.
-Leitzan ez da?
-Ez, hemen Goizuetan eta Leitza, Atatabordara etorri. Hor jaio zen Felixiana.
-Zenbat senide ziñaten?
-Lau.
-Ta zu zenbagarrena ziñan?
-Ni hirugarrena. Ta ama zena etortzen zen, Felixiana txikia zula, teilla burun hartuta. Teilla burun hartu, pañuelokin lotu ta arropa garbitzera akolara.
-Zer dela eta teilla burun?
-Eliza sartu baiño lehen ez baitzun libre izaten, lehengo legea baitzen. Gurasok eliza sartu baiño lehen, haurran gurasoa etxetik atera ezin. Teillan azpitik atera ezin. Ta teillakin aritzen zen babarruna biltzen nere ama zena, teilla burun zula, bai.

2. Txakurra haur txikiaren ondoan etzan zenekoa

- **Erref:** GOI-017/003
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:03:10. **Bukatu:** 00:04:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

<p>Lau urte zituela bere ahizpa txikiena zaintzeko ardura ematen zioten etxean. Sukaldean zeudela txakurra sartu eta umearen sehaska ondoan etzan zen hura gogoan du.</p>

Transkripzioa

<p>-Ta gero egun baten [...] niyon ta akolatikan arropak burun dittula ta zakurra haurran goardin. Aliko. Katea motza, katea hautsi ta jon eskaillera goitti ta atea ireki sukaldekoa ta siheskan ondón etzanta jarri. Ta ama zenak atea ireki zunen, altxa ta gaixto-gaixto hasi zen. Ta amai esan nion: "Ama, Aliko dao goian!" Ta behintzat "Aliko, ni naiz, ni naiz" ta zakurra orduntxe berriz jarri haurran onduan. Haurra sihexkan ta sihexka bera bezalaxe etzanta zakurra. Ta nik sumatu nunen aten zerbaitte; e bazela sukaldeko aten, ia saltatu nintzan leihotik kanpora, bai utzi ezin haurra bakarrik.</p>

<p>-Ta zuk zenbat urte zenittun haurra zai utzi zintzen?</p>

<p>-Lau urte. Lau urte nik. Gero ama zenak zakurra lotu eta nexka salbo. Nexkai joanta lehenbizi milikatu-milikatu in zun aurpegia eta gero bera etzanta jarri zean, sihexkan ondón.</p>

<p>-Aizu, ba, ze sena zakurrak.</p>

<p>-Ze politta.</p>

<p>-Ze sena.</p>

3. Iruñeako etxeko nagusia gaiztoa zen

- **Erref:** GOI-017/004
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:04:24. **Bukatu:** 00:06:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Hiru urte zituela Leitzatik Goizuetara joan ziren bizitzera, baina handik Iruñera joatea erabaki zuten hango etxe batera. Ahateak, oiloak, fruta-landareak eta abar zaintzea zen euren lana. Etxeko nagusia oso gaiztoa zela du gogoan. Mikeleteak zituzten alde batean eta artzainak bestean. Nagusia beraien aitarekin haserretu zenean, mikeleteak ere beraien aitaren alde egin zuen.

Transkripzioa

-Gero handikan jon giñan Iruñera.

-Leitzatik Lopenetikan.

-Lopenetik etorri giñan Atatabordara.

-Hiru ume.

-Hiru.

-Hiru umekin etorri zian zure gurasuak.

-Bai. Ta hor jaio zen Felixiana.

-Felixiana jaio.

-Gero hortik jon giñan Iruñara. Ta [...] Lizarrondok] ba omen zula leku ona eta morroi. Zian ahatek, oiloak ta gero fruta asko saltzen zen. Ta motiko ihartu bat bazun beti eskopeta eskun zula ibiltzen zena. Gu... beti [amaren gona azpin], iruditze ziun, beti iruditzen ziun, gu akatu beharren ari zela ta beti eskopeta gu nora, eskopeta hara ibiltzen zun. Ta nausia berriz omen zen dentista, baiño gaixto amorratua. Ta izaten genittun mikeletek punta baten eta artzaia beste eskiñan. [...] baten bizi giñan gu eta artzaia' e asko laguntzen ziun ta mikeletek' e gure alde izaten zian. Ta mikeletek patuk omen zezkan pixkat haserretzen hasi zanen gure aittakin nausik, hari paliza emaitteko altxatuk, mikeletek [...] patuk. Ta mikeletek ze in zuten? Gure aitta zenakin haserretu zenen, non aittan kontra iñen zuten,

aittan alde in.

-Ta zertik haserretu zen ba nausiya zuen aittakin?

-Ez baitzun gauza onik itten nausiyak. Dena gaizki iña, dena "jajajaja" parra in eta hark nahi zun bezela in ta berak alde iten zun. Eta gure aitta zenak ahal zuna itten zun, baiño beti gaizki iña. Ez dakit /eztakit/ zergatik haserretu izango zian. Beste behin berriz...

4. Nagusiak aitari alabak jotzeko agindu

- **Erref:** GOI-017/005
- **Iraupena:** 0:04:43. **Hasi:** 00:06:13. **Bukatu:** 00:10:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Bost urte zituela, Iruñe era joatea erabaki zuten gurasoek, bertako etxe batera lanera. Ahateak, oiloak, fruta-landareak eta abar zaintzea zen euren lana. Zehaztasunez kontatzen dizkigu ordukoak; bost urterekin ahateei ura ematen zietela, adibidez. Nagusia beraiekin haserretu zenean, alabak jotzeko agindu zion aitari eta beraien gauzak leihotik botatzen hasi zen mikeleteek geldiarazi zuten arte. Nagusia bitartean barrez lehertu beharrean egon zen. Aitak Sarranen Bordara bueltatu ziren Goizuetara. Beraien aita ez zen gaiztoa, nagusiak esandakoa bete behar zuen, besterik ez. 13 hilabetez egon ziren Iruñean.

Transkripzioa

-Ze lan izaten zen zuena?

-Ahatek gobernatu, oilok gobernatu ta oilok izaten zian gatzontzia bezalako kaja batzutan. Beno, arrautzak jartzen zittuzten eta bere izena, bere hankako oillon anillukin, anilloko numerokin, kaja. Eta bueno anilloko numerua izaten zun oilok eta zein kajatan erruten zun, arrautzari hura patu, numero hura patu. Ta izaten zen sagarra, udarea, arana, pikok, urrak, intxaurrak. Pilla ikaragarrik izaten zian! Ta guk... jotzen giñan oillategira, intxaurren ta urran gaiñetikan. Ta bat hartzea ez genun libre izaten, intxaurren ta urran gaiñetik hanka patu ber. Eta bat hartzea ez genun libre izaten. Eta, zea, oillategira jon, atea itxia baldin bazun, atea itxia baldin bazeukan kutxak, itxia, altxa, oilloa hartu, haren hankako numeroa, arrautzari patu. Ta ahatek berriz loitan ibiltzen zian, danak loitan baiño hairi jaten emaitten. Pozo batetik ateatzen genun ura hairi emaitteko. Eskaillerapetik jetsi, balden ura hartu eta bost urtekin oillori ura emaitten, ahateri ura emaitten ta oillori. Behin oroitzen naiz gure aitta. Jotzen giñen nausintzako zortzi ordun ura...

-Janari bila.

-Ura ekartzea iturrira. Ta hormigoiezko muttiko bat izaten zen, pittillotik botatzen zun ura. Hartu giñun txarron eta bagoaz ta lore haundi eder bat biden. Ta gure Felixak hura hartu ta usai eiñez ikusi zulako nausik, gure attai esan hura jotzeko, lorea moztu zula, arrosa moztu zula ta. Ta arrosa lurren zeon, berriz! Joka hasi ta sudurretik odola hasi gure Felixari ta nik hozka egin eztairitik atta zenari. Ta gero nere segika ta eskaillerak kanpotik izaten genittun, eskaillerak goittik jon ta ohe azpin sartu ni. Ta ohe azpin txoko-txokon jarri ta hantxe. Ta nausia eta aitta zana jon nere billa ta niri jotzeko ideietan. Gero, oraindikan gehiyo hasarretu eta, bueno, hogeitalau ordun barrenen etxea libratzeko ta leihotik kanpora puskak botatzen hasi

zian: sillak eta mesillak eta. Kabitzen zianak leihotikan, mikeletek etorri ta "alto".

-Nausiya hasi zen zuen trastiak...?

-Nausiya hasiarazi... morroia, mutillak hasiarazi leihotik kanpora botatzen eta bera parrez urratzen bazterren.

-Ta zuen gauzak leihotik behera.

-Leihotik behera botatzen, bigarren pisutikan leihotik behera botatzen botatzen. Mesillak eta sillak eta kabitzen zian gauzak leihotik kanpora bota. Ta mikeletek, norbaittek mikeleteri deittu, ta mikeletek etorri eta "alto". "Eta zergatik?" eta "alto" esan zutela. Ta eskaillera behera jexteko trastek jetsi behar baldin bazian. Ta eskaillera behera jetsi eta handik etorri giñan Sarranera.

-Aizu, amona, edozeiñek pentsatuko luke zuen atta gaixtua zela. Zuek joka ta hola, baiño...

-Harek agindu zion ta jo in ber.

-Zuen atta zer zen, gogorra? Zuen atta zena.

-Gogorra´re ez zen. Gurekin gaillendu in, nik pixkat, nik iten nion kontra gehiena. Ni nintzan gehiena kontra iten niona, bai. Esaten nion: "atta, harrotua zaude bakarrik zealako, baiña guk'e badittugu barrabillak, e - esaten nion-, lotsagabekerin aitzeko ta ez baitzu arrazoiik", ez baitzun izaten askotan.

-Baiño zuen atta ez zen behintzat gaixtua.

-Ez, haiñe gaixtoa´re ez.

-Bakarra nausiak aginduko zion?

-Nausiak agindu ta harek in in nahi nausik esan ziona.

-Behintzat nausi harek bidali ziñuzten edo.

-Bidali giñuzen bai.

-Zenbat denbora pasa zenuen han?

-Hamahiru hillabete.

5. Nagusiak etxetik bota eta artzainaren etxera lotara

- **Erref:** GOI-017/006
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:10:56. **Bukatu:** 00:12:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Iruñeako etxe batean 13 hilabetez egon ziren bizitzen- Bertako ahateak, oiloak, fruta-landareak eta abar zaintzearen ardura baitzuten. Nagusia oso gaiztoa zen eta etxetik bidali zituztenean, ondoko artzainaren etxean egon ziren gaua pasatzen.

Transkripzioa

-Goatzen naiz, biali giñuzen ta artzaien, artzaiaren zean sartu [zen], itxituran sartu ginttun, artzaiak, ardik egoten dian itxituran sartu ginttun trastek sartu zittuzten. Eta gu artzaien etxen lotan. Han zen senar-emaztek alaba batekin ta nik in nun Felixan ta alabaren erdin lo. Lo ez, ohen eon, zergatikan ohe ttikia, hiru lagun ohe baten, ni hantxe izerditan! Gero jaiki ta, gaixoa, Matildek jarri zian katillu konketa haundi baten erdiraiño bota izan behar zin azukrea, zopak in ta kafesnea. Nik gozogia ta ezin hartu. Hantxe bota zun leihotikan oillategira. Oillategira bota zun katillukada

azukre, kafea ta esnea ta ogik.
-Matilde zer zen artzaian...?
-Matilde artzaian andrea. Gaizki [egoten] zen gaixoa.
-Behintzat harek han utzi zizuen gaua pasatzen?
-Utzi zitun. Bai ta gero're Ixabelek abistu zigun karta... Iruñetikan kartak itten zittun Ixabelek, artzaian alabak. Ta abistu zigun nausia hiru gizonek hartuta eraman zutela eta gehio arrastorik ez zela.

6. Kamioiak hildakoak biltzen

- **Erref:** GOI-017/007
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:12:22. **Bukatu:** 00:14:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Iruñeetan bizi zirela gerra hasi zen. Hildakoak non-nahi ikus zitezkeen. Kanean usain txarra zegoen eta kamioiak hildakoak biltzen aritzen ziren. San Kristobalgotik hildakoak eskuak buruan zituztela eta hankan lotuta ekartzen zituzten. Oso gogorra zen hura ikustea; behin, Joakina negarrez hasi eta aitak etxera eraman zuen.

Transkripzioa

-Ordurako gerra garaia zen. -Bai, gerra garaia. Gizonak hillak ikusten nittun non-nahi. Nere aitautxia ospitalen zeon. Okerreko indizioa eman. Iltzeakin tetanoa sartu, tetanon kontrako indizioa ematen ziotelakon besten bat eman ta oso gaizki zeon nere aitautxia, Pako. Joten giñe egunero hura ikustera, izeba, bere ama ta ni. Dolores ta izeba jotzen zian. Ta usaia [hasten] zen, nabari izaten da hillen usaia ta aitta... Gero aittakin balin baniñon zeara, nola da, fruterira, "aitta ze usai dao?" ta "aurrera beitu Joakina, aurrera beitu" esaten zian. Ta gero ibiltzen zian zeak, kamioiak, hillak biltzen. Soldadu hillak eta edozein hiltzen zela ere, hillak biltzen kamioiak ibiltzen zian. -Iruñeetan hori? -Iruñeetan. Ta gu're oroitzen [...] gure aitta zena ta ama zena abiso in zutela leihon paretikan obek kentzeko edo in baldin bazeon leiho paren ez jartzeko edota nola obek hartuta baztertzen aittu zian, tiro soiñu [...] ibili zian. Eta Sankristobaldikan gizonak, jendek, nola ekarri zituzten, eskuk burun zituztela ta hankak lotukin. Hankak lotuk, katek bata besteari lotuk ta, krikiti-kraka, hiltzera eramango zituzten seguraski haik, e. Norabait'e behintzat eraman zittuzten. Ta ni negarrez ta aittak hartu ta etxera eraman. Haik ikusi ta negarrez hasi ni ta aittak hartu ta etxera eraman. -Uf! A ze oroitzenak bost urtekin. -Bost urtekin bai. Ze txarra. Hogeita hamaseiko urtea baitzen, gerra.

7. Baserrirako behiak erdibana

- **Erref:** GOI-017/008
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:14:32. **Bukatu:** 00:16:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Iruñean 13 hilabete pasa eta gero Sarranen Bordara bueltatu ziren Goizuetara. Handik Portolora joan ziren. Baserrian lan egiteko ezer ez zutenez, ezagun batek behiak erdibana eman zizkien.

Transkripzioa

-Hamahiru hilabete pasa behintzat...

-Hamahiru hilabete han pasa.

-Ta handik zer?

-Handikan Sarranera etorri.

-Ta Sarran nun da?

-Sarran hemen.

-Nun? Ze herritan?

-Goizutan, Sarran. Etorri ta euria ari zun. Madalenan deskargatu kamiona eta ekarri giñuzten horrera ta euria xir-xir-xir hola ari zun. Andre batek giltzaz ezin iriki ta ipurdikin jota iriki zun atea. Gero handikan Portolora. Portolon.

-Portolo ta Sarran ze auzotan dira Goizutan?

-Goizutan hemen Aittasemegin biek. Hemen Sarran ta Portolo hor. Eta handikan Portolora ta esan omen zioten gure aitta zenari: "Juan, nola in behar [dittozu] oaingo terrenon lana? Are bat ez, kate bat ez, behi bat ez. Ta nola in behar dittozu hango lanak?". Eta denak kontsegittu zittun gure aitta zenak. Gaspar zenak eman zizkion behiak erdibana. Gaspar zenak bi behi dotore erdibana. Uztarrin lotu ta eramaitten genun fantasi politta, behi bat Gasparrena ta bestea gurea. Baiña eramaitten genittun [...] polittekin zeara, arera, Portolon, alorrera. Alorren zeon barrabas belarra. Ez! Zerrimuturra. Zerrimuturra izaten da sartu aitzurra o... aitzurrakin mozten da, baiña hiru hortzekoa sartzan bada, hortzak bakarrik ateatzen dia. Bere hartan geratzen da zerrimuturra. Ikaragarri zikiña zeon ta gure aitta zenak ze in zun? Gorotzez ase. Ta gero hasi zian iñon baiño arto ederragok itten. Babarruna oso gutti izaten zen. Ia batez babarrunik. Eta nik ez dakit zertan fallatzen genun. Babarrunik ez zen itten. Arbia ederra itten zen.

8. Senarra ezagutu zueneko

- **Erref:** GOI-017/011
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:19:58. **Bukatu:** 00:22:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Senarra zena Ama Birjina batzuetan ezagutu zuen. Nobio garaiko hasierak kontaktzen ditu. Danbolin Bordan bizi zirela ezkondu ziren eta Artantxu baserrira joan ziren.

9. 14 lagun bizi diren etxean, umeak ere lanean

- **Erref:** GOI-017/013
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:23:15. **Bukatu:** 00:24:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lau ume zituztela etorri ziren Artantxu baserrira. Baserrian lan asko eginda egin zuten aurrera. 14 lagun bizi ziren Artantxun, familia handia. Ume txikiek ere erruz egin behar izaten zuten lan baserrian.

10. Goizuetara astoz edo zaldiz

- **Erref:** GOI-017/014
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:24:21. **Bukatu:** 00:27:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Goizuetara, herrira, askotan jaisten ziren astoz edo zaldiz. Enkarguak egiteko aprobeztatzen zuten. Ogia ere erosten zuten eta behin ogia zela eta bizi izandako gertaera kontatzen du. Zein ibilbide egiten zuen azaltzen du.

11. Baserrian goserik ez

- **Erref:** GOI-017/015
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:27:11. **Bukatu:** 00:27:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

LehenGo Goizuetara nolakoa zen azaltzen du pasarte honetan jende gehiago bizi zen baserrietan. Beraiek baserrian ez zuten sekula goserik pasatu, beti zuten zer jan: ez baldin bazan txerria, ardia zein zikiroa.

12. Hobe eskean lapurretan baino

- **Erref:** GOI-017/017
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:28:20. **Bukatu:** 00:28:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Beraien aita zenak beti esaten omen zuen eskuak garbi izatea garrantzitsua zela. Hobe zela eskean aritzea lapurretan egitea baino.

13. Gurasoak nolakoak zituen

- **Erref:** GOI-017/019
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:29:08. **Bukatu:** 00:31:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere gurasoak nolakoak ziren azaltzen du. Aita sudur luzea zen eta umoretsua, baina jenio handikoa. Amak bere umeak eta gainerakoena ere hazi omen zituen.

14. Ama beste etxe batzuetara lanera

- **Erref:** GOI-017/020
- **Iraupena:** 0:04:51. **Hasi:** 00:31:24. **Bukatu:** 00:36:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Bere ama beste etxe batzuetara ere joaten zen arropak garbitzera. Eskuak tximur-tximurtuta eta zurituta izaten zituen amak. Arropak ez ziren harraskan garbitzen. Ama beste etxe batzuetara joaten zuenez, beraiek lan gehiago egin behar izaten zuten etxean: Ama Birjinetan, adibidez, gonbidatuak izaten zituzten etxean eta ama gabe lan handia izaten zuten. Etxeko epeltasuna bestelakoa omen zen ama zegoenean.

15. Gurasoek beti ohe berean egiten zuten lo

- **Erref:** GOI-017/021
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:36:15. **Bukatu:** 00:38:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere gurasoek beti egiten zuten lo ohe berean, nahiz eta beste ohe bat ere izan aldamenean. Behin ama ondoezik zegoela beste ohean sartu eta aita beraien ohetik erori eta bekokia zauritu zuen. Azkenean ere, biak berriro ohe berean sartu zituzten.

16. Aitak Santa Kurtzetan sua piztu zueneko

- **Erref:** GOI-017/022
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:38:18. **Bukatu:** 00:39:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bere aita oso kontu kontalaria zen. Oso kontu politak kontaktzen zituen txiste modura. Behin Santa Kurtz egunez, maiatzaren 3an, basoan sua egin eta gero gertatutako istorioa kontaktzen du Joakinak pasarte honetan.

17. Aitak eta aitonak izandako anekdota

- **Erref:** GOI-017/023
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:39:12. **Bukatu:** 00:40:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bere aita oso kontu kontalaria zen. Oso kontu politak kontaktzen zituen txiste modura. Behin hark eta haren aitak bizitakoak kontaktzen dizkigu pasarte honetan.

18. Hildako txerrien eta ardien anekdota

- **Erref:** GOI-017/024
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:40:21. **Bukatu:** 00:42:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bere aita oso kontu kontalaria zen. Oso kontu politak kontaktzen zituen txiste modura. Hildako txerri eta ardiak protagonista zituen gezur bat tarteko, ingurukoekin izandako anekdota bat kontaktzen du.

19. Aitaren txakurra apaizaren txakurraren kontra

- **Erref:** GOI-017/025
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:42:36. **Bukatu:** 00:44:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bere aita oso kontu kontalaria zen. Oso kontu politak kontaktzen zituen txiste modura. Apaizak denak jotzen zituen txakurra omen zuen. Beraien aitaren etxeko txakurra ere bizkorra omen zen eta apaizaren txakurra txikitu omen zuen behin.

20. Errekan ito beharreko ardien eta txakurraren istorioa

- **Erref:** GOI-017/026
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:44:13. **Bukatu:** 00:45:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bere aita oso kontu kontalaria zen. Oso kontu politak kontaktzen zituen txiste modura. Errekan ito beharreko ardien eta txakurraren istorioa kontaktzen du. Txakur hark buruhauste asko sortu zizkien.

21. Aitak txerrien pertzatik edan zuenekoa

- **Erref:** GOI-017/027
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:45:46. **Bukatu:** 00:47:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Eguberritan beraien aitaren etxeoket bizitako anekdota bat kontaktzen du.

22. "Udaberriko lore ederrak" koplak

- **Erref:** GOI-017/029
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:47:35. **Bukatu:** 00:48:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Udaberriko lore ederrak" abesten du Joakinak.</p>

Transkripzioa

Udaberriko lore ederrak
erortzen dira negura,
beti gustora biziko danik
ez da jaioko mundura.

Ez da jaioko ta ez da jaioko
zu bezelako imajinik,
zuregaranako amoriyua
niri kenduko didanik.

Amoriyua, amoriyua
baldin ez bazait mudatzen,
egun eder bat siñaletuta
biok esposa gaitezen.

23. Pello `Errota´ren semearen bertsoak

- **Erref:** GOI-017/031
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:48:18. **Bukatu:** 00:49:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bertsoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa

Laburpena:

<p>Miel Anton Pello `Errota´ren semearen bertsoak abesten ditu Joakinak. Aita zenari entzunda ikasi zituen bertso hauek.</p>

Transkripzioa

Arpegiyaren ordez
esanaz mokua,
ez da pixtia
Pello Errotakua,
bere jaiotzez hori
Asteasukua,
San Pedroren eleizan
bataitutakua,
zure dibujua
ez dago bapua,
mami gabekua,
ahul eta plakua,
iya atera zazu
erretratua. (bis)

Nere aitari esan diyozu
ez duela lotsik,
sekulan eztizu egin
behar ez dan gauzik,
premiyua eman ziyoten,
ta hark hartu pozik,
zu gauza etziñelako
gelditua hutsik,
ezin bete polsik,
ez bukatzen salsik,
gizonaren trazik
ez daukazu kasik,
horrelakuak eztu
merezi galtzik. (bis)

- Nundik ikasi dittuzu hoik? Nundik?
- Aspaldikok.
- Aspaldikok dia? Zeiñek kantatzen zittun edo zeñi aittu dixkazu?
- Aitta zenari.

24. "Pello Errota korura joan da" bertsoa

- **Erref:** GOI-017/033

- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:49:40. **Bukatu:** 00:50:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Pello Errota korura joan da" bertsoa abesten du.</p>

Transkripzioa

Pello Errota korura juan da
 bastoia zeukan eskuan
 Loak hartuta erori zaio
 Ta andre bat iya hil zuan

Hauxen da lotsa eman didana
 lau gona artian sartuta
 edozer gauza esaten degu
 ean ttantto honek poztuta
 andria nola hil bihar zuen
 ukitu ere ez du ta

25. "Gizon kurioso bat badegu herrian" bertsoa

- **Erref:** GOI-017/035
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:51:02. **Bukatu:** 00:51:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Gizon kurioso bat badegu herrian" abesten du.</p>

Transkripzioa

Gizon kurioso bat
 badegu herrian
 behin ere ez da ixiltzen
 beti enbustierian
 Klaro, esango det nik,
 zein den holakoa
 Larrupolain bertsolari Zapatanekea.

- Larrupolain? Zein tzen hoi?
- Leitzakoa
- Esan, esan
- Leitzakoa
- Leitzakoa. Larrupolain bertsolari bat zen Leitzakoa?
- Larrupolain, larruzko polainak erabiltzen omen zitun botak o larruzko...
- Ta hola deitze ziyoen... Larrupolain

26. "Izar eder bat ateratzen da" bertso sorta

- **Erref:** GOI-017/038
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:52:46. **Bukatu:** 00:54:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Izar eder bat ateratzen da" bertso sorta abesten du pasarte honetan Joakinak. Bere senarra zenari entzunda ikasitakoak dira.</p>

Transkripzioa

Izar eder bat ateratzen da
Santio goiko mendian
hari begira egoten nazu
ateratzen dan orduan
nere denbora pixkat da baino
ai zer dolores dijuan.

Arboletan dan ederrena da
oihan beltzian pagua
nik maitetxu ba bakarria izanda
hark bestengana gogua
Jaun zerukoa eman zaiozu
niganako amoriyua.

Amoriyua txorua dala
mundu guztiak badaki
nik maitetxu bat bakarria izanda
hura bestek eramaki
hutsa litzake biziko balitz
nerekin bainan hobeki.

- Ze polittak. Zeiñenak ote dian bertso hoik? Zeiñi aitzza behintzat? Zeiñi aittu dizkazu zuk?

- Jose Antonio zenari.

- Zure senarra zenari, Jose Antonio.

27. `Amerikako bizitza' bertso sorta (I)

- **Erref:** GOI-017/039
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:54:03. **Bukatu:** 00:55:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bertsoak

Laburpena:

<p>Txirritaren `Amerikako bizitza' bertso sortako bertso batzuk abesten ditu. Bukaeran nahastu egiten da, baina hurrengo pasartean jarraitzen du.</p>

Transkripzioa

Europa'tikan Amerikara
askok egin du bisita,
etxe onean jaiuagatik
han denak ezin bizita;
lana egiñaz aberastuak
dabiltza ondo jantzita,
gaur ez lituzke ezautuko
beren amak ikusita.

Handik honara ezin leiteke
diru askorik bialdu,
bat bera nola gertatuko dan
segurantzirik bai al du?
Ameriketan aberastuko
ez dira aski bi ordu,
han ere zerbait izango bada
berak saiatu bihar du.

- Bestia nola da?
- Maldaburuko indianua edo nola zan bestia?

Mandaburuko indianu hoi
etorri omen den, neska,
nigatik hor ibilliya den
soltera nagon galdezka.
Laister hemen den pretenditzera,
ai hau demontrezko festa!
Ai ze trajia egingo nuken
haren dirubak baneuzka!

Izeba neri ez zait inportik
nahiz izan erdi zahartua,
diru pixka bat baldin badauka
badugu zeñek hartua

28. `Amerikako bizitza´ bertso sorta (II)

- **Erref:** GOI-017/041
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:56:20. **Bukatu:** 00:56:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>Txirritaren `Amerikako bizitza´ bertso sortako beste bertso bat kantatzen du (aurreko pasarteari jarraipena emanez).</p>

Transkripzioa

Izeba neri ez dit inportik
nahiz izan erdi zahartua,
gazte txorua baiño hobe det
juiziyuan sartua,

diru pixka bat baldin badauka
egingo degu tratua.
Ia mutillak ekarri lasai,
baziok zeñek hartua.

29. "Praixku galtza zar" bertso sorta

- **Erref:** GOI-017/043
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:57:13. **Bukatu:** 00:57:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Praixku galtza zar" bertso sorta abesten du.</p>

Transkripzioa

Praixku galtza zar det
lagun zar neria
bersoetan egiteko
zeukat umoria.
Hik ere izanikan
abilidadia
hasitzeko beldurraz
al daukak gordia.

Nik ez diat bildurrik
ba, kantu lanian.
batez ere sagardo
ederra danian.
Horrekin jardun zenak
umore onian
hi bezelakuakin
jartzen naizenian.

30. "Lo egitiagatik maitia zurekin" kopia pikaroa

- **Erref:** GOI-017/045
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:58:26. **Bukatu:** 00:58:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Lo egitiagatik maitia zurekin" kopia pikaroa.</p>

Transkripzioa

Lo egitiagatik, maitia, zurekin
moxtu egingo nuke aixkora batekin.
Gizona, ez zazula holakorik egin
gero zertako zaitut xintxillu motxakin.

31. "Nere andria andre ona dala" kanta

- **Erref:** GOI-017/047
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:59:12. **Bukatu:** 01:01:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak

Laburpena:

<p>"Nere andria andre ona dala" abesten du. Bere koinatuari entzunda ikasitakoa du.</p>

Transkripzioa

Nere andria andre ona dala
auzuan hala diote, diote
erositako prezietan
preziyo erositakuetan
erositako prezietan
pozik salduko nuke.

Nere andria kamisa zaharra
beria balu ezer ez, ezer ez
zazpi astian soinian dauka
soinian dauka zazpi astian
zazpi astian soinian dauka
garbituzeko alperrez.

Berriketian balitz gogua
eta jarduna ardatza, ardatza
nere andriak egingo luke
egingo luke nere andriak
nere andriak egingo luke
etxia bete mataza.

- Mataza. Zeri deitzen diyoze mataza?
- Hari madeja nola izaten dia? Ta ardatza, berriz, denbo baten gure izeba zena hola aitzen zen.
- Hariya itten?
- Bai. Ardatza.
- Ia kantatuyazu azkeneko bertsu hoi...

Berriketian balitz gogua
eta jarduna ardatza, ardatza
nere andriak egingo luke
egingo luke nere andriak
nere andriak egingo luke
etxia bete mataza.

- A, oain bai entendittu det hobekixeo. Ze politta. Hoi zeñena den ba al dakizu?
- Hori? Lazaro zena Kaperokona, gure koinaduana. Kaperoko Lazaro zenak kantatzen zun.

32. "Ezkondu eta ezkongai"

- **Erref:** GOI-017/049
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 01:01:50. **Bukatu:** 01:02:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

<p>"Ezkondu eta ezkongai" bertso sorta polita kantatzen du.</p>

Transkripzioa

Ezkondu eta ezkongai,
guztiak ondo bizi nahi,
dirua degunian jai.
Goizian diru kontatzen,
tabernarako prestatzen,
bazkari onak topatzen.
Kafiak hartu, kopak edanez,
edari fiñak jokatzen,
egiñik eztet ukatzen,
Orain ezpaiñak nekatzen,
sardiñ hezurak txupatzen.
Familiako buruzagiak
kontu gehiago ere bai.
Lehen ardo edaten lasai
orain urrutitik usai
etxian nago andre zai.

- Hoi re bakarren batek kantatuko zun ba?
- Eztakit zeinek kantatu...

33. `Maritxu, nora zoaz?´kanta

- **Erref:** GOI-017/051
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 01:03:04. **Bukatu:** 01:03:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

<p>`Maritxu, nora zoaz?´ abesti ezaguna, hain ezaguna ez den bukaerakin kantatzen digu.</p>

Transkripzioa

Maritxu nora zuaz?
eder galant hori
iturrira Bartolo
nahi badezu etorri.

Iturrian zer dago?
Ardotxo txuria
Biyok edango degu
nahi degun guztia.

Bartolo ez nuen uste
holakoa ziñanikan!
Kentzazu esku hori
leku hortatikan.

Egiten al dizut, ba,
nahi ez dezunikan?
Hori hola da, baiño,
zaude geldirikan.

34. "Tolon-tolon joare" abestia

- **Erref:** GOI-017/053
- **Iraupena:** 0:00:11. **Hasi:** 01:04:33. **Bukatu:** 01:04:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak
- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Ume katak

Laburpena:

<p>"Tolon-tolon joare" abesti polita.</p>

Transkripzioa

Tolon-tolon joare
behiak heldu dirade
Mario xarreko baratzen
hiru aza-landare.

35. "Otsondoko farola" abestia

- **Erref:** GOI-017/054
- **Iraupena:** 0:00:08. **Hasi:** 01:04:44. **Bukatu:** 01:04:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak

Laburpena:

<p>"Otsondoko farola" abestiaren hasiera abesten digu Joakinak pasarte honetan.</p>

Transkripzioa

Otsondoko katua
farolan ehiztari
erne begitzen dio
leihoko gaztari

36. "Maria ttiki korupeko" abestia eta azalpena

- **Erref:** GOI-017/056
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 01:05:47. **Bukatu:** 01:07:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Kantei buruzko azalpenak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>"Maria ttiki korupeko" abestia abesten du azalpen eta guzti.</p>

37. Mezak latinez, deus ulertu gabe

- **Erref:** GOI-017/057
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 01:07:40. **Bukatu:** 01:08:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Mezak latinez izaten ziren eta ez zuten deus ulertzen.

38. Ailegatu ez zen bedeinkazioaren istorioa

- **Erref:** GOI-017/059
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 01:08:40. **Bukatu:** 01:09:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Ailegatu ez zen bedeinkazioaren istorioa kontatzen du.

39. Sineskeria eta sakamantekasen kontuak

- **Erref:** GOI-017/060
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 01:09:38. **Bukatu:** 01:11:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak

Laburpena:

Sineskeria eta sorgin kontu asko kontatzen zizkien. Maria Monoko eta Sakamantekasarenak, adibidez. Leitzako erlojugilearen alabei ere gantzak ("mentakak") kendu omen zizkieten.

40. "Barreñua" eta maindirea buru gainean zeraman sorginaren istorioa

- **Erref:** GOI-017/061
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:11:46. **Bukatu:** 01:13:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Portoloko 'Malen Txikia' ren istorioa kontatzen du. Buru gainean terreina ("barreñu") batekin ateratzen omen zen eta maindirea gainetik bota. Jendea izutzen aritzen zen horrela. Sorgina zelakoan, gizon mozkorrekin gertatutako istorioa kontatzen du.

41. Aitona mozkortu zeneko istorioa

- **Erref:** GOI-017/062
- **Iraupena:** 0:04:48. **Hasi:** 01:13:31. **Bukatu:** 01:18:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Joakinak bere aitona protagonista duen istorio bat kontatzen du. Aitona askotan mozkortzen omen zen. Behin aitona tabernatik atera ondoren, Joakinaren aita zena bere bila joan zen guardasolaren gainean maindirea jarrita. Bizitakoak bizi eta gero ez omen zen gehiago mozkortu beraien aitona, geroztik bake ederra eman omen zuen.

42. Neska gazteak izutzeko kalabazak

- **Erref:** GOI-017/063
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 01:18:19. **Bukatu:** 01:19:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Kalabazak neska gazteak izutzeko jartzen zituzten.

43. Jentilen istorio bat

- **Erref:** GOI-017/065
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:19:30. **Bukatu:** 01:21:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Jentilak protagonista dituen istorio polit bat kontatzen du.

Cestau Zabaleta, Joakina | ahotsak.eus Orr.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com